

Názov: Argentometrické stanovenie chloridov

Návod na prácu

Zadanie: Stanovte percentuálny obsah chloridov vo vzorke dvoma metódami:

1. podľa Mohra,
2. podľa Volharda.

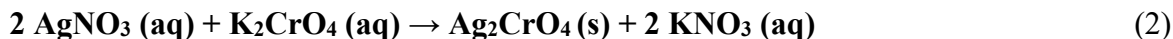
Teória

Stanovenie podľa Mohra

Argentometrické stanovenie Cl^- podľa Mohra je založené na priamej titrácii roztoku vzorky odmerným roztokom AgNO_3 za vzniku bielej zrazeniny AgCl .

Titruje sa na indikátor K_2CrO_4 , ktorý s nadbytočnou kvapkou AgNO_3 tvorí červenohnedú zrazeninu Ag_2CrO_4 .

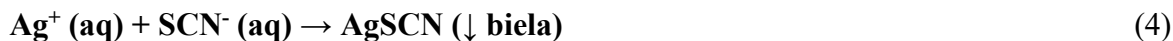
Do žltá sfarbený roztok sa titruje do otupenia ostro žltého sfarbenia, do okrovej farby.

Stanovenie podľa Volharda

Argentometrické stanovenie Cl^- podľa Volharda je nepriame stanovenie založené na spätnej titrácii. K roztoku vzorky chloridov sa pridá známy nadbytok odmerného roztoku AgNO_3 .

Prebytočný AgNO_3 nespotrebovaný na vyzrážanie chloridov sa stanoví titráciou odmerným roztokom NH_4SCN v prostredí HNO_3 na indikátor kamenec amónno-železitý.

Pomôcky: titračné banky, pipety, váhy, odmerná banka (250 ml), byreta

Chemikálie: dusičnan strieborný, chróman draselný, kyselina dusičná, tiokyanatan amónny, síran amónno-železitý (kamenec)

Postup

Pre obe stanovenia sa najskôr pripraví spoločný zásobný roztok navážením 0,5 g vzorky do 250 ml odmernej banky. Odmerný roztok AgNO_3 sa standardizuje na základnú látku NaCl . My budeme používať už ošstandardizovaný odmerný roztok.

Stanovenie podľa Mohra

1. Do titračnej banky sa odpipetuje 25 ml zásobného roztoku vzorky, roztok sa zriedi malým objemom destilovanej vody a po prídavku 2 ml 5 % roztoku K_2CrO_4 sa do žltá sfarbený roztok titruje odmerným roztokom AgNO_3 do vzniku okrového zafarbenia.

Stanovenie podľa Volharda

1. Do čistej titračnej banky (dokonale vypláchnutej destilovanou vodou) sa pomocou byrety odmeria 40 ml odmerného roztoku AgNO_3 .
2. K roztoku sa napipetuje 25 ml zásobného roztoku vzorky, pridá sa 10 ml roztoku kyseliny dusičnej s $c = 4 \text{ mol/l}$.
3. Pridajú sa 2 ml 40 % roztoku kamenca a roztok sa titruje odmerným roztokom NH_4SCN do vzniku prvého ružového zafarbenia roztoku nad bielou zrazeninou AgCl a AgSCN .

Nakladanie s chemickými látkami

Chemikália	Forma	H-vety	P-vety
AgNO_3	0,05 mol/l roztok	H360d, H410	P202, P273, P280, P308 + P313, P391, P405, P501
NH_4SCN	0,05 mol/l roztok	H318	P280, P305 + P351 + P338
K_2CrO_4	5 % roztok, indikátor	H315, H317, H319, H335, H340, H350i, H410	P202, P273, P280, P302 + P352, P305 + P351 + P338, P308 + P313
HNO_3	4 mol/l roztok	H290, H314, H331	P234, P261, P280, P303 + P361 + P353, P304 + P340 + P310, P305 + P351 + P338
$\text{NH}_4\text{Fe}(\text{SO}_4)_2 \cdot 12 \text{H}_2\text{O}$	40 % roztok, indikátor	H318	P280, P305 + P351 + P338

Názov projektu: Digitalizácia chemických experimentov pre zlepšenie kvality a podporu výučby chémie na stredných školách
Akronym: ChemIQSoc
Číslo projektu: 2021-1-SK01-KA220-VET-000027995

Zdroje rizík a vyhodnotenie závažnosti rizika

Dusičnan strieborný: Spôsobuje zmatnenie. Vysoko toxický pre vodné organizmy, môže spôsobiť dlhodobé nepriaznivé účinky vo vodnom prostredí. Študenti by mali pri práci s touto látkou používať ochranné pomôcky a pracovať so zriedenými roztokmi. Prijateľné riziko.

Tiokyanatan amónny: Pri kontakte s kyselinami uvoľňuje vysoko toxický plyn. Škodlivý pri vdýchnutí, kontakte s pokožkou a požití. Škodlivý pre vodné organizmy, môže spôsobiť dlhodobé nepriaznivé účinky vo vodnom prostredí. Študenti by mali pri práci s touto chemickou látkou používať ochranné pomôcky, pracovať len so zriedenými roztokmi, nepracovať s touto chemikáliou v prítomnosti kyselín. Prijateľné riziko.

Kyselina dusičná: Spôsobuje znečistenie, ktoré má škodlivé účinky na vodné organizmy, a je silným oxidačným činidlom. Žiaci pri práci s touto látkou používajú ochranné pomôcky, chemikáliu nalievajú do automatického dávkovača, neprichádzajú do priameho kontaktu s chemikáliou. Prijateľné riziko.

Indikátor kamenec: Môže dráždiť pokožku, oči alebo dýchacie cesty. Indikátor sa nalieva do automatického dávkovača, žiaci neprichádzajú do priameho kontaktu s touto látkou. Prijateľné riziko.

Chróman draselný: Pri vdychovaní môže spôsobovať rakovinu. Môže spôsobiť dedičné poškodenie. Dráždi oči, dýchacie orgány a pokožku. Môže spôsobiť senzibilizáciu pri kontakte s pokožkou. Vysoko toxický pre vodné organizmy, môže mať dlhodobé nepriaznivé účinky vo vodnom prostredí. Žiak nie je v priamom kontakte s chemickou látkou, ktorá je umiestnená v automatickom dávkovači. Prijateľné riziko.

Spôsob nakladania s odpadmi

Dusičnan strieborný, tiokyanatan amónny a kyselinu dusičnú v žiadnom prípade nevyliievajte do umývadla, ale do označenej nádoby. Rozbité sklo sa musí vyhadzovať do určenej nádoby. Nevracajte zvyšky roztokov do skladovacích fliaš.

Opatrenia k obmedzeniu rizika

Nevystavujte sa dlhodobému alebo opakovanému pôsobeniu. V prípade nehody alebo ak sa necítite dobre, okamžite informujte učiteľa. Tieto látky alebo ich obaly sa musia zlikvidovať ako nebezpečný odpad. Zabráňte uvoľneniu chrómanu draselného, tiokyanátu amónneho, dusičnanu strieborného a kyseliny dusičnej do životného prostredia. Počas práce nejedzte, nepite a nefajčite, po práci alebo pri prerušení práce si umyte ruky teplou vodou a mydlom alebo ich ošetríte reparačným krémom.

Pracovný list

Experimentálne údaje

- Odpíšte si z fľaše koncentráciu dusičnanu strieborného.
 $c(\text{AgNO}_3) = \dots\dots\dots \text{mol.dm}^{-3}$
- Príprava zásobného roztoku vzorky (diferenčne 0,5 g do 250 ml banky)

	Hmotnosť [g]
Lodička s návažkom	
Lodička po vysypaní	
Hmotnosť vzorky	

- Zaznamenajte objem odmerného roztoku dusičnanu strieborného použitého pri priamom stanovení podľa Mohra.

Titrácia	V(AgNO ₃) [ml]
1	
2	
3	

- Zaznamenajte objem odmerného roztoku tiokyanatanu amónneho použitého pri stanovení podľa Volharda.

Titrácia	V(NH ₄ SCN) [ml]
1	
2	
3	

Výpočty

- Vypočítajte obsah chloridov v roztoku v hm. % pri stanovení podľa Mohra.

Názov projektu: Digitalizácia chemických experimentov pre zlepšenie kvality a podporu výučby chémie na stredných školách
Akronym: ChemIQSoc
Číslo projektu: 2021-1-SK01-KA220-VET-000027995

2. Vypočítajte obsah chloridov v roztoku v hm. % pri stanovení podľa Volharda.

Otázky

1. Napíšte rovnicu reakcie, ktorá prebieha pri stanovení chloridov podľa Mohra.
2. Napíšte rovnice reakcií, ktoré prebiehajú pri stanovení chloridov podľa Volharda.
3. Vysvetlite ako môžeme indikovať bod ekvivalencie v argentometrii.
4. Uveďte zdroje chýb pri tejto metóde. Ako by ste tieto chyby minimalizovali?
5. Je titrácia podľa Volharda priama alebo nepriama metóda. Vysvetlite prečo?
6. Napíšte vzorec kamenca a vysvetlite prečo sa pridáva do roztoku pri titrácii podľa Volharda.

Názov projektu: Digitalizácia chemických experimentov pre zlepšenie kvality a podporu výučby chémie na stredných školách
Akronym: ChemIQSoc
Číslo projektu: 2021-1-SK01-KA220-VET-000027995

Záver

Zhrňte stručne cieľ experimentu, hlavné výsledky a porovnajte ich s očakávanými hodnotami.

Vyhlásenie o vylúčení zodpovednosti

Financované Európskou úniou. Vyjadrené názory a postoje sú názormi a vyhláseniami autora(-ov) a nemusia nevyhnutne odrážať názory a stanoviská Európskej únie alebo Slovenskej akademickej asociácie pre medzinárodnú spoluprácu, Národnej agentúry programu Erasmus+ pre vzdelávanie a odbornú prípravu. Európska únia ani organizácia udeľujúca grant za ne nepreberajú žiadnu zodpovednosť.